

SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ (1. ČÁST)

- Rozhodování správních orgánů o vině a trestu za protiprávní jednání, označované zpravidla jako přestupky. (Hendrych. Správní právo, C. H. Beck, 2016)
- Postih veřejnoprávních deliktů, charakterizovaný především vztahem mezi státem (popř. jiným veřejnoprávním subjektem) a pachatelem deliktu. (Frumarová. Správní trestání, Leges, 2017)
- Účelem potrestat pachatele a zajistit ochranu společnosti (výraz mocenské ochrany jako jedné ze základních funkcí veřejné správy). (Frumarová, 2017)

trestní právo správní a trestní právo soudní

- zohlednění zvláštností trestního charakteru řízení
- požadavky kladené na spravedlivý proces o trestním obvinění
- subsidiarita trestní represe
- správní delikty vykazují (v zásadě) nižší závažnost, než trestné činy
- subjektem uplatňujícím správněprávní odpovědnost jsou správní orgány
- přezkoumatelnost správních rozhodnutí ve správním soudnictví

Trestnost správních deliktů se musí řídit obdobnými principy, jako trestnost trestných činů.

PRAMENY

trestního práva správního

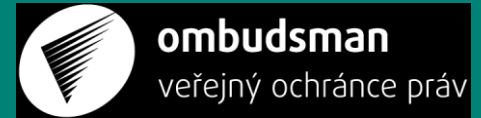
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („řízení o trestním obvinění“)
- Listina základních práv a svobod (procesní záruky)
- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich („ZOP“)
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád („SpŘ“)
- zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- roztržštěná zvláštní část (jednotlivé skutkové podstaty rozesety po jednotlivých zákonech)

1) Kodifikovaná obecná část přestupkového práva

POJEM PŘESTUPKU

legální pojem – generální klauzule

§ 5 ZOP

„Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přešupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“

materiálně-formální pojetí

Správní delikty, které **nejsou** přestupky: veřejné disciplinární delikty, pořádkové delikty (správní delikty v širším slova smyslu, nepojmenované)

POJEM PŘESTUPKU

Obecné definiční znaky (v ZOP)

- (1) společenská škodlivost
- (2) protiprávnost
- (3) vždy **výslovné** označení v zákoně (pojmenovaný delikt)
- (4) vykazuje **znaky** stanovené zákonem
- (5) **nejde o trestný čin** (neg. vymezení)

POJEM PŘESTUPKU

Zákonné znaky skutkové podstaty

Slouží k individualizaci vždy konkrétního přestupku; ZOP nestačí, třeba ještě zákon vymezující skutkovou podstatu.

Objekt

Objektivní stránka

Subjekt

Subjektivní stránka

OBJEKT PŘESTUPKU

Zákonný znak skutkové podstaty

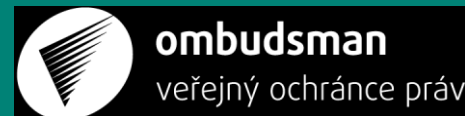
ombudsman
veřejný ochránce práv

= jevy a společenské vztahy ve sféře působnosti správních orgánů, proti nimž směřuje protiprávní a společensky škodlivé jednání, přičemž tyto jevy a vztahy jsou chráněny zákonem (**individuální o.:** čest, zdraví, majetek, ... **druhový o.:** občanské soužití, veřejný pořádek, ...)

Rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 12. 5. 2021 č. j. 34 A 7/2020-38 a č. j. 34 A 36/2019-45: „**Zákon o některých přestupcích primárně nesměřuje k ochraně před hlukem v nadlimitních hodnotách**, jak jej chápe zákon o ochraně veřejného zdraví, ale k **omezení hlučnosti různých nočních aktivit v zájmu nerušeného a pokojného užívání míst, kde žijí lidé, před různými formami hluku, které, byť lidskému zdraví neškodlivé** (a tudíž dle zákona o ochraně veřejného zdraví nepostižitelné), **jsou způsobilé narušit veřejný pořádek**. Předmětem ochrany je současně i právo na pokojné bydlení a spánek jakožto součást práva na ochranu soukromého a rodinného života v širším slova smyslu.“

OBJEKTIVNÍ STRÁNKA

Zákonný znak skutkové podstaty

- protiprávní jednání (porušení povinnosti konáním, opomenutím, ... dle toho, co stanoví skutková podstata)
- škodlivý následek (i nemateriální! př. ublížení na cti)
- kauzální nexus (příčinný vztah mezi jednáním a následkem)

SUBJEKT PŘESTUPKU

Zákonný znak skutkové podstaty

Který z následujících subjektů se nemůže dopustit přestupku?

- a) sdružení dobrovolných hasičů
- b) svěřenský fond
- c) 15ti letý žák základní školy
- d) Česká republika

SUBJEKT PŘESTUPKU

Zákonný znak skutkové podstaty

musí mít deliktní způsobilost (způsobilost nést nepříznivé právní následky za protiprávní jednání)

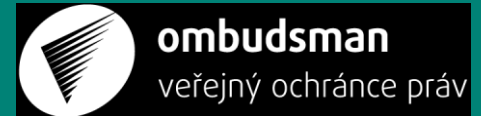
- **fyzické osoby**
- **právnícké osoby**
- **podnikající fyzické osoby**

Zavinění

– není součástí legální definice, pouze u pachatelů-fyzických osob

– vnitřní psychický vztah subjektu (**FO**) k předmětnému protiprávnímu jednání a jeho následku

Předpoklady, za kterých se FO stane pachatelem přestupku

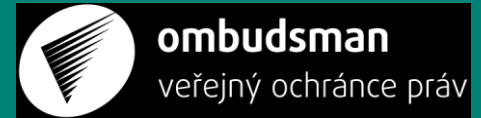
věk 15 let, přičetnost (i nepřičetný, který se do takového stavu přivedl – byť i z nedbalosti – požitím návykové látky)

zavinění § 15 – stačí nedbalost (vědomá, nevědomá), nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslu (přímý, nepřímý)

omyl skutkový § 16, omyl právní § 17 – pouze u FO, neboť se zkoumá, zda pachatel *nevěděl* nebo *neznal* nebo *mylně předpokládal* a zda se *měl omylu vyvarovat* („opak zavinění“)

- PO sama nikdy nejedná, jednají fyzické osoby (§ 20/2 ZOP) které fakticky naplní znaky sk. podst. přeštopku a toto jejich jednání se právnické osobě přičítá, a to
  - **při činnosti PO,**
  - **v přímé souvislosti s činností PO,**
  - **ku prospěchu PO**
  - **nebo v jejím zájmu**

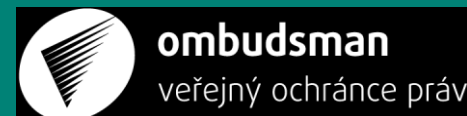
Odpovědnost právnické osoby za přešupěk § 20 a 21 ZOP

- nezkoumá se zavinění, neuplatní se omyly, v zásadě není potřeba znát totožnost konkrétní jednající FO
- žádná PO není zbavena odpovědnosti ex lege (ani ČR)
- **obecný liberační důvod**
  - PO prokáže, že vynaložila veškeré úsilí k zabránění přešupěku
  - nezprostí se, nevykonávala-li potřebnou kontrolu nad FO, neučinila-li nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přešupěku

Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přešupek § 22 a 23 ZOP

podnikající fyzická osoba sama svým jednáním **porušila právní povinnost** uloženou PFO nebo FO při

- svém podnikání,
- v přímé souvislosti se svým podnikáním

PFO odpovídá též tehdy, naplnila-li znaky přešupku fyzická osoba (§ 22/3 ZOP) jejíž jednání se přičítá zmíněné PFO, a porušila tak právní povinnost při

- podnikání PFO,
- v přímé souvislosti s jejím podnikáním,
- ku prospěchu PFO
- nebo v jejím zájmu.

(obdobné použití úpravy odpovědnosti PO, včetně liberačního důvodu)

příprava   ∅

pokus   § 6 ZOP

- jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku
- nedostatek dokonání
- (jen u FO!) úmysl spáchat přestupek
- trestný jen u těch sk. podstat, kde tak stanoví zákon
- odpovědnost za pokus nezanikla dobrovolným upuštěním od dokonáním a odstraněním nebezpečí

ČASOVÉ VYMEZENÍ PŘESTUPKU

Definice přestupků, jež je třeba odlišit od opakování

ombudsman
veřejný ochránce práv

- **pokračování v přestupku § 7 ZOP:** útoky, z nichž každý musí naplnit sk. podst., jsou vedené jednotným záměrem
- **trvající přestupek § 8 ZOP:** udržování protiprávního stavu
- **hromadný přestupek § 9 ZOP:** více útoků (sk. podst. naplňují ve svém souhrnu) spojených společným záměrem

Pro trvající přestupek je charakteristické, že:

- pachatel udržuje protiprávní stav nezávisle na tom, jestli tento stav svým jednáním vyvolal, nebo vznikl bez jeho přičinění, pokud skutková podstata nevyžaduje, aby pachatel svým jednáním protiprávní stav i vyvolal, a svým jednáním tak přispívá k udržování protiprávního stavu (**1. podmínka**);
- dochází k nepřetržitému uskutečňování skutkové podstaty (**2. podmínka**);
- společenská škodlivost v průběhu trvání přestupku neklesá, ale zůstává, popř. se zvyšuje (**3. podmínka**).

Trvající přestupek se posuzuje jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, dokud pachatel udržuje protiprávní stav. Trvající přestupek je proto dokončen až odstraněním protiprávního stavu. Této skutečnosti je přizpůsoben i počátek běhu promlčecí doby, která se rozbíhá až následující den po odstranění protiprávního stavu.

zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 2. 9. 2020, č. j. KVOP-36753/2020, sp. zn. [5639/2019/VOP/JHL](#)

Délka promlčecí doby § 30 ZOP

- 3 roky u přestupků, jež mají zákonnou sazbu pokuty s horní hranicí 100.000,- Kč nebo vyšší (nejpozději lze projednat do 5 let od spáchání),
- 1 rok u všech ostatních přestupků (nejpozději lze projednat do 3 let od spáchání)

Uplynutím promlčecí doby odpovědnost pachatele za přestupek zaniká (povahou jde o prekluzi).

Stavení a přerušení promlčecí doby § 32

Stavení v souvislosti s trestním řízením, soudním řízením správním, trváním podmíněného upuštění od uložení správního trestu.

Přerušení

- oznámením o zahájení řízení o přestupku
- vydáním rozhodnutí o vině
- vydáním rozhodnutí o narovnání

Přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba nová.

přechodné ustanovení § 112 odst. 2 ZOP v původním znění účinném ode dne 1. 7. 2017:

„Ustanovení dosavadních zákonů o lhůtách pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůtách pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůtách pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužijí. Odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá ze lhůt podle věty první, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“

rozporné s čl. 40 odst. 6 větou první Listiny (viz náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 ze dne 4. 2. 2020 (N 18/98 SbNU 128; 54/2020 Sb.))

Který z následujících trestů **není** správním trestem za přešupek?

- a) napomenutí
- b) zákaz činnosti
- c) zákaz pobytu
- d) propadnutí věci

Zpráva o šetření veřejné ochránkyně práv z vlastní iniciativy ze dne 21. 12. 2015, sp. zn. [4470/2015/VOP/IK](#):

„Ustanovení § 15a zákona o přestupcích je [podle ochránkyně] v rozporu s čl. 4 odst. 4 ve spojení s čl. 14 odst. 1 a 3 Listiny. Důsledkem sankce spočívající v uložení zákazu pobytu je totiž omezení svobody pohybu a pobytu, a jedná se tedy o nezpochybnitelný zásah do základních práv a svobod člověka. Takový zásah je ze strany veřejné moci v určitých případech možný, musí však být vždy šetřena podstata a smysl zasaženého základního práva a zásah nesmí být nepřiměřený. (...)

Jednání postihované v rámci správního trestání (zde především zákonem o přestupcích) není s to dosáhnout takového stupně společenské škodlivosti, aby ospravedlnilo omezení svobody pohybu. Takové omezení představuje nepřiměřený zásah do základního práva či svobody.“

§ 35, 45 až 50 ZOP

- napomenutí
- pokuta
- zákaz činnosti
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
- zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Obecné zásady ukládání správních trestů § 36 až 41 ZOP

- lze uložit ve výši stanovené zákonem; pokud sazba není stanovena (legislativním nedopatřením), tak max. 1.000,- Kč
- obecná lhůta 30 dnů od právní moci, do kdy je pokuta splatná, pokud jiný zákon/správní orgán nestanoví speciální lhůtu
- možný splátkový kalendář i posečkání s placením (srov. § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů)

- výchovná a zabezpečovací úloha, ochrana zájmů společnosti
- hlavním cílem je odstranit/omezit nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem (chrání veřejný zájem, nebo i pachatele)

Druhy ochranných opatření § 51 ZOP:

- omezující opatření
- zabránění věci
- zabránění náhradní hodnoty

2) Procesní část přestupkového práva

PROJEDNÁVÁNÍ PŘESTUPKU

Určete posloupnost jednotlivých úkonů

1. podnět ombudsmanovi	10	4
2. odvolání	11	9
3. zahájení přestupkového řízení/vydání příkazu	8	2
4. ústní jednání	3	6
5. žaloba k soudu	7	5x1
6. rozhodnutí o odvolání		
7. odpor		
8. odložení oznámení/vyřízení námitek proti KP		
9. rozhodnutí		
10. oznámení přestupku/kontrola		
11. podání vysvětlení		

Postup před zahájením řízení

- slouží k posouzení, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku
- **Podklad k zahájení řízení**
  - poznatek z vlastní činnosti správního orgánu
  - oznámení o přestupku (od jiných orgánů nebo osob)
    - „předšetřování“ § 74 ZOP – povinnost policie provést u vybraných skupin přestupků nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku a k zajištění důkazních prostředků

žádost o součinnost jiného správního orgánu nebo orgánu policie § 75 ZOP

- lze využít před zahájením i v průběhu řízení

výzva k podání vysvětlení § 137 správního řádu

předání věci § 64 ZOP

odložení věci § 76 ZOP

- obligatorní i fakultativní důvody
- odkládá se usnesením; povinnost vyrozumět osobu přímo postiženou spácháním přestupku o odložení věci

zahájení řízení § 78 ZOP

OZNÁMENÍ PŘESTUPKU

odložení oznámení

ombudsman
veřejný ochránce práv

*„Odložení věci je projevem zásady procesní ekonomie zakotvené ve správním řádu, kterou je správní orgán povinen se řídit. Správní orgán však současně musí s ohledem na zásadu materiální pravdy volit takové postupy, které přispějí ke zjištění stavu věci bez důvodných pochybností. (...) Nastane-li jeden z důvodů, pro který správní řád ukládá věc odložit ještě před zahájením řízení, musí tak správní orgán učinit. **Odložení věci není předmětem správního uvážení.**“*

Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. 10. 2019, č. j. KVOP-46130/2019, sp. zn. [5091/2019/VOP/JHL](#).

*„Naplnění formálních i materiálních znaků přestupku zkoumá přestupkový orgán už před zahájením řízení. Pokud již z obsahu oznámení shledá, že oznámený skutek nemůže znaky naplnit, bez dalšího je do 30 dnů od jeho obdržení odloží podle § 76 odst. 1 písm. a) ZOP. **Jestliže oznámení indikuje naplnění znaků přestupku, řízení o něm zahájí a jeho spáchání zjišťuje dokazováním v řízení. Ledaže ve věci existují jiné zákonné důvody, pro které řízení nemůže vést.**“*

Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 2. 11. 2020, č. j. KVOP-45607/2020, sp. zn. [744/2020/VOP/ŽD](#).

OZNÁMENÍ PŘESTUPKU

vyrozumění o odložení

*„Odůvodnění odložení není povinnou součástí vyrozumění o odložení, neboť zákon o odpovědnosti za přestupky správnímu orgánu neukládá, aby v rámci vyrozumění sděloval důvody odložení; přesto [je ochránce] přesvědčený, že **v souladu s principy dobré správy vyrozumění o odložení oznámeného přestupku má obsahovat dostatečné odůvodnění, a to i bez toho, že by o ně oznamovatel musel napřed požádat. Když už komise k odložení přistoupila, měla oznamovatelce také vysvětlit, proč její oznámení odkládá.**“*

Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 24. 7. 2018, č. j. KVOP-32413/2018, sp. zn. [1205/2018/VOP/JMA](#).

Povinnost vyrozumět:

třeba rozlišit povinnost podle § 42 SpŘ (i o zahájení šetření, jen na požádání) vs. § 76 odst. 3 ZOP (i bez požádání, nejenom oznamovatel, ale pouze o odložení)

zkrácená forma: **příkazní řízení** (příkaz, PNM, příkazový blok)

x

jinak:

ústní jednání (§ 80 ZOP)

dokazování (SpŘ + § 82 ZOP, výslech obviněného)

zajišťovací prostředky (SpŘ + § 84 ZOP)

přerušování řízení (§ 85 ZOP)

zastavení řízení (§ 86 ZOP)

odklony (schválení dohody o narovnání § 87 ZOP)

Kdo **není** účastníkem řízení o přestupku?

- a) obviněný
- b) osoba přímo postižená spácháním přestupku
- c) poškozený
- d) vlastník věci, která může být nebo byla zabráná

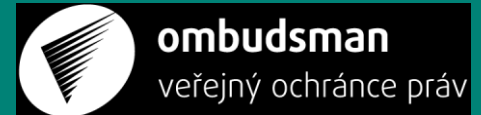
Další osoby zúčastněné na řízení s vybranými procesními právy § 71 a 72 ZOP

- **osoba přímo postižená spácháním přestupku**
  - v řízení podmíněném jejím souhlasem
  - její práva nebo oprávněné zájmy přímo dotčeny jednáním nebo opomenutím, kterým byla naplněna sk. podst.
- **zákonný zástupce, opatrovník mladistvého obviněného, OSPOD**
  - v řízeních, kde je obviněným mladiství
  - právo podat odvolání ve prospěch mladistvého

- Výroková část (širší, než výrok; náklady řízení) § 93 ZOP
- Odůvodnění § 68 odst. 3 SpŘ
- Poučení § 68 odst. 5 SpŘ
- Lhůta pro vydání (pořádková, nikoliv prekluzivní) § 94 ZOP
60 dnů

PRŮBĚH ŘÍZENÍ

Odvolací řízení § 96 až 98 ZOP

- Oprávněné osoby (obviněný může vznést novoty – odvolací orgán je musí vypořádat)
- Odvolání
- Postup prvostupňového a odvolacího orgánu
- Rozhodnutí o odvolání

ČÁST TŘETÍ HLAVA X ZOP

Zvláštní postupy po právní moci rozhodnutí

ombudsman
veřejný ochránce práv

- nové rozhodnutí § 99 ZOP
- přezkumné řízení § 100 ZOP
- přezkum PNM § 101 ZOP
- přechod úhrady pokuty § 102 ZOP

- JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.
- FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. Správní trestání. Praha: Leges, 2017.
- HENDRYCH, Dušan a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016.

DĚKUJI ZA POZORNOST :)

kontakt

210493@mail.muni.cz